

Леонтович Федір Іванович

(1833 – 1911) - історик права, професор,
ректор.

190 років з дня народження.

Фото використані в роботі з загальних джерел

Укладач: Олійник Олександра – провідний бібліограф

Село Попівка, р. Куколка

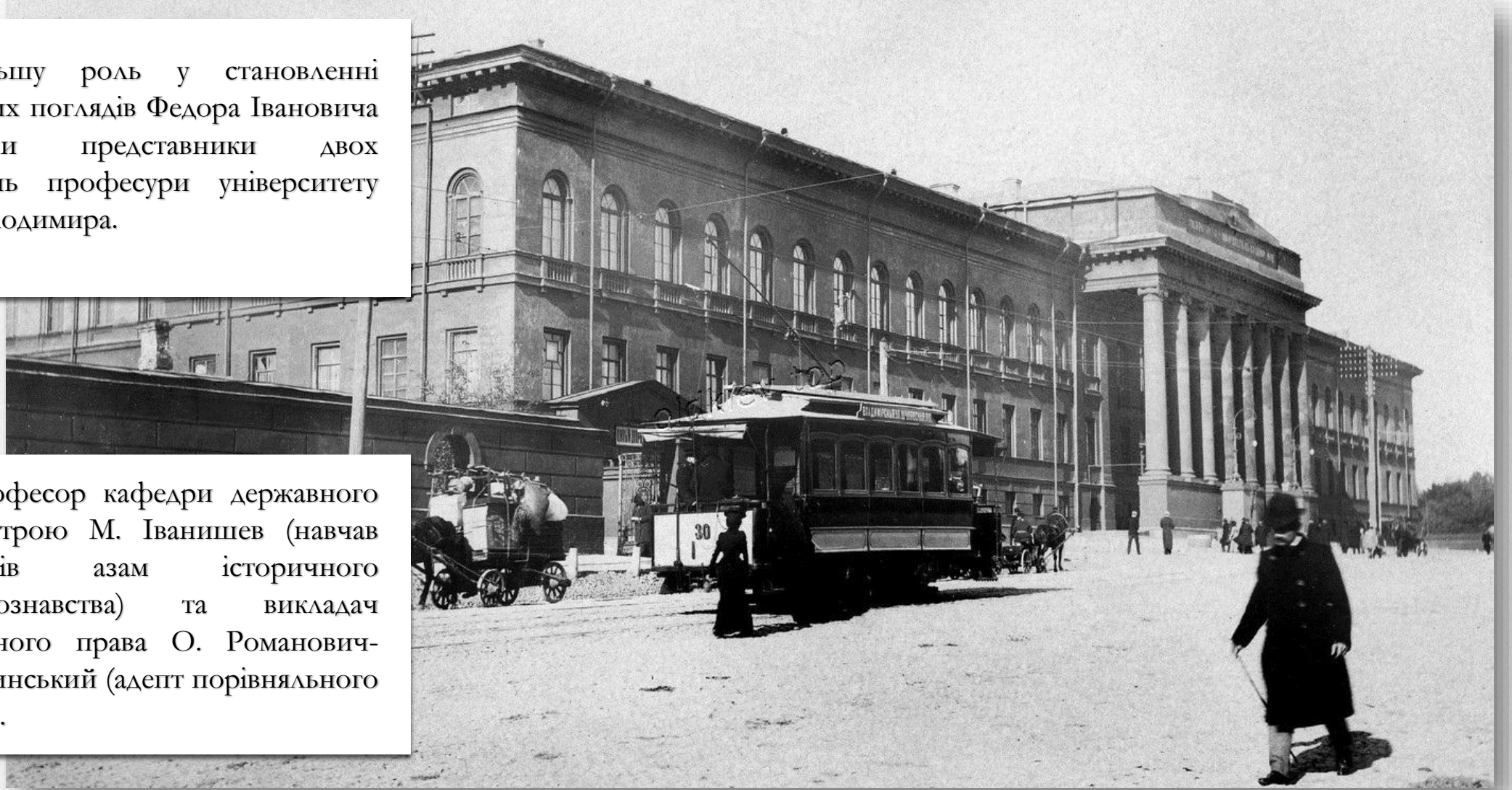
Біографія

Народився 19 жовтня 1833 р. у с. Попівка Конотопського повіту Чернігівської губернії в родині православного священика. Навчався в гімназії (1845–1852) та Юридичному ліцеї князя Безбородька (1852–1855) у Ніжині Чернігівської губернії. Вивчав право на юридичному факультеті Київського університету Св. Володимира (1856–1860).

Найбільшу роль у становленні наукових поглядів Федора Івановича відіграли представники двох поколінь професури університету Св. Володимира.

Це професор кафедри державного благоустрою М. Іванишев (навчав студентів азам історичного джерелознавства) та викладач державного права О. Романович-Славатинський (адепт порівняльного методу).

Під час навчання Леонтович велику увагу приділяв аналізу виникнення кріпосного ладу на Русі з часів «Руської Правди». Використовуючи значну кількість джерел та літератури з історії селян написав працю «Изложение истории постановления о крепостном состоянии со времен укрепления крестьян до реформ Имп. Петра (1592–1724 года)», за яку отримав золоту медаль.

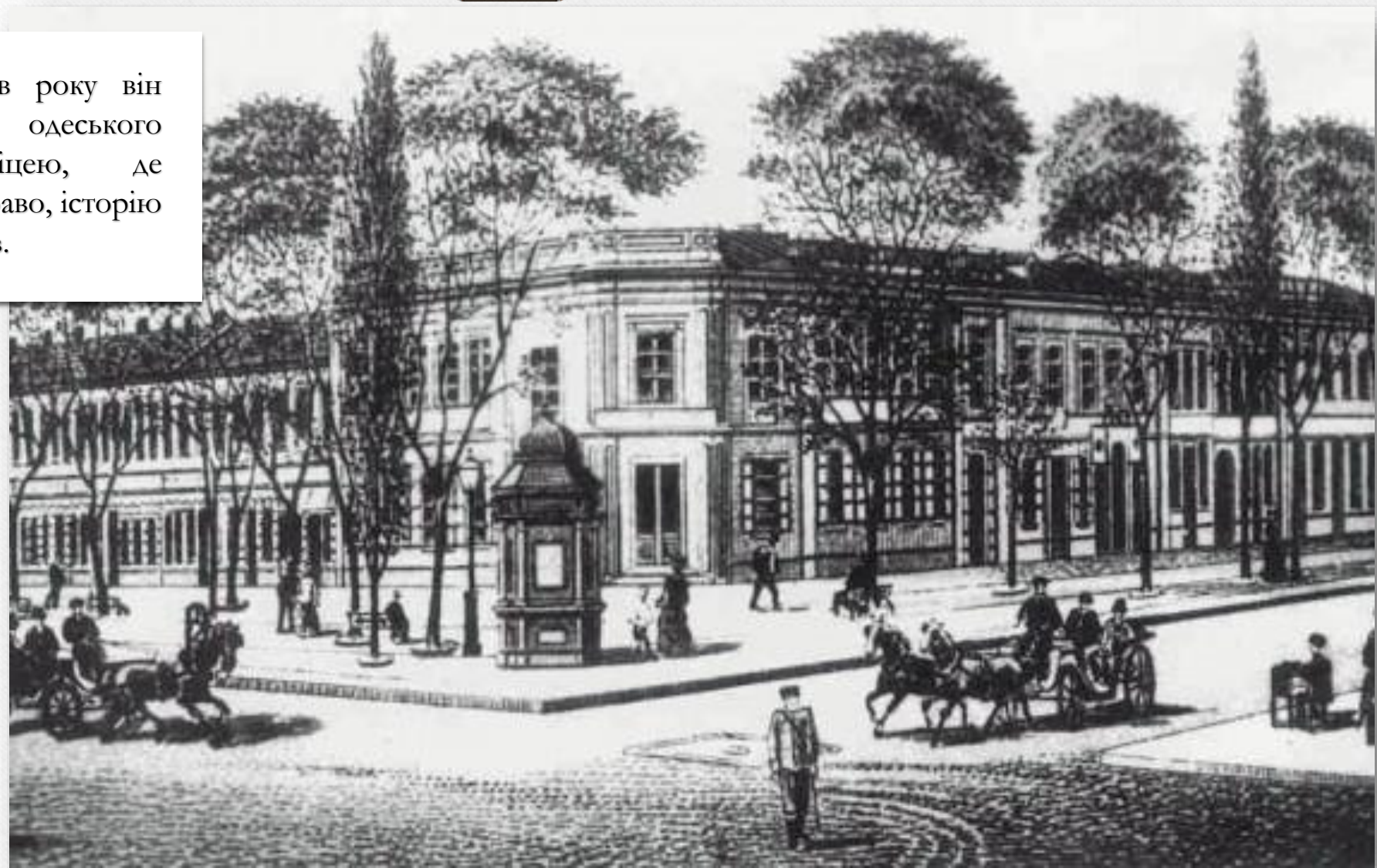

В університет Св. Володимира
(нині – Київський національний
університет імені Т. Г. Шевченка)
був зарахований без іспитів.

Відмінно закінчивши університет,
залишився викладачем кримі-
нального права, але ця посада не
відповідала його науковим інте-
ресам.

Тому вже через пів року він перейшов до одеського Рішельєвського ліцею, де викладав державне право, історію права та огляд законів.

Проте, вже у листопаді 1861 р. він від'їхав до Києва, де восени 1863 р. захистив магістерську дисертацію.

Леонтович Ф. И. Крестьяне юго-западной России по литовскому праву XV и XVI ст. / Ф. И. Леонтович. – Киев, 1863. – 88 с.

Шифр: 162/10750

Для здобуття права на викладання він захистив у травні 1864 р. дисертацію «Историческое исследование о правах литовско-русских евреев».

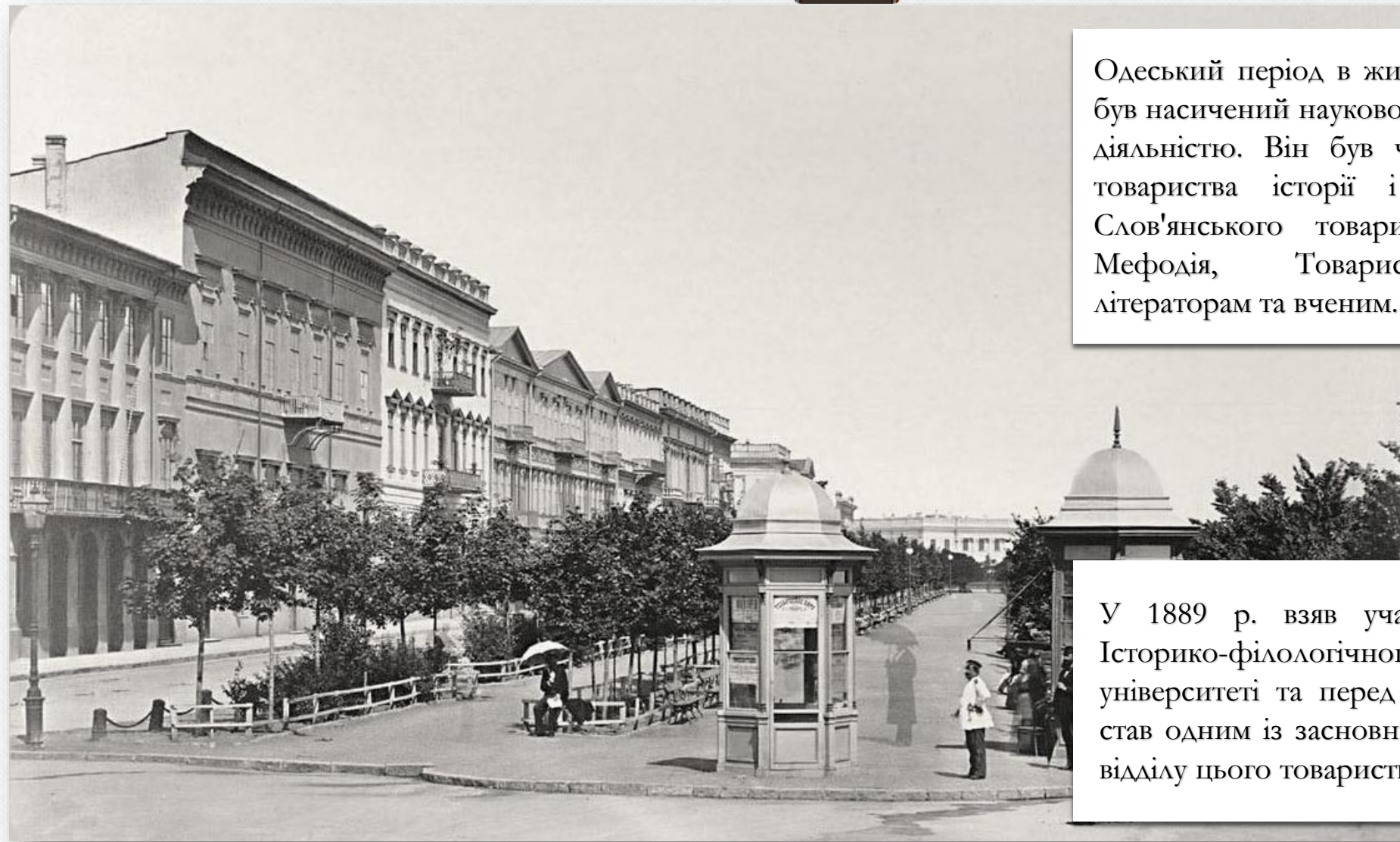

Цього ж року Федір Іванович викладав на юридичному факультеті університету Св. Володимира історію законодавства.

А вже у 1865 р. він прийняв рішення пов'язати свою подальшу долю з університетом у місті Одеса.

Тут він посів місце професора кафедри історії. З Одесою та її університетом пов'язаний найтриваліший, двадцяти-семирічний (1865–1892рр.) етап у житті вченого.

Одеський період в житті Ф. Леонтовича був насичений науковою та педагогічною діяльністю. Він був членом Одеського товариства історії і старожитностей, Слов'янського товариства Кирила та Мефодія, Товариства допомоги літераторам та вченим.

У 1889 р. взяв участь у заснуванні Історико-філологічного товариства при університеті та перед від'їздом з Одеси став одним із засновників візантійського відділу цього товариства.

Важливе місце в житті Ф. Леонтовича за часів перебування в Одесі посіла адміністративна діяльність:

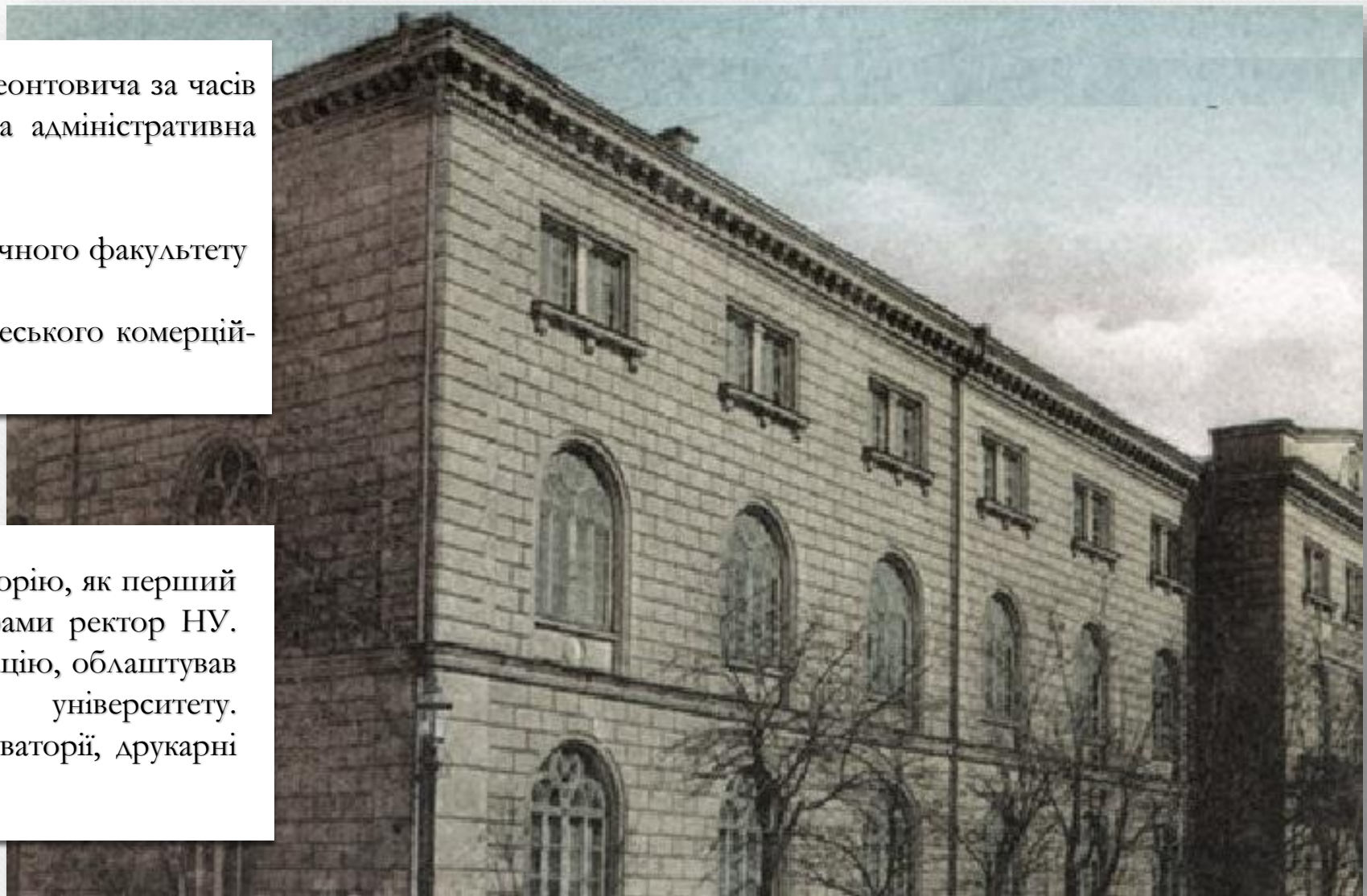
1869–1877 р. – ректор

1877–1881 р. – декан юридичного факультету

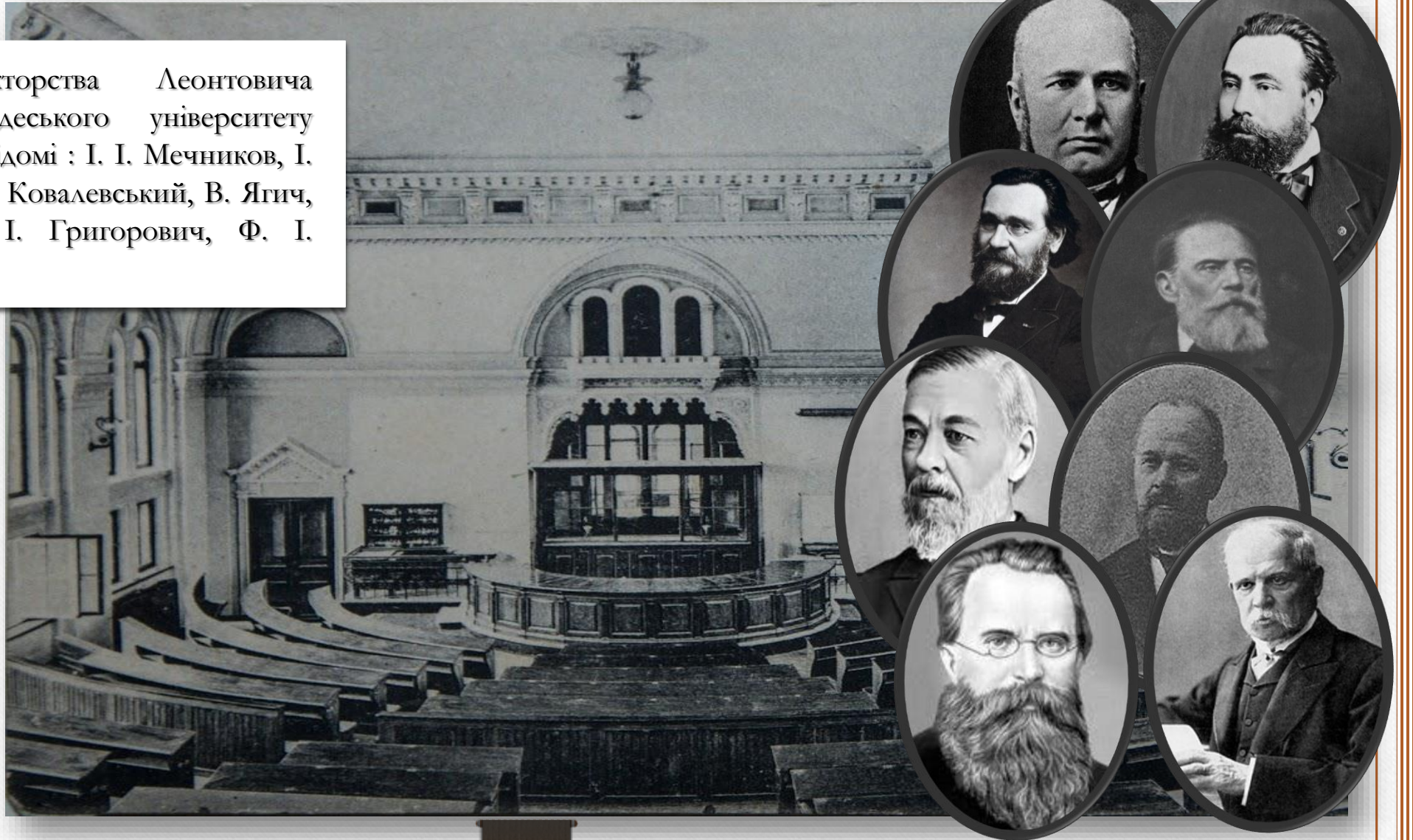
1881–1884 р. – проректор

1884–1891 р. – директор одеського комерційного училища.

Ф. Леонтович увійшов в історію, як перший обраний самими професорами ректор НУ. На посаді провів реорганізацію, облаштував лабораторії, бібліотеку університету. Ініціював заснування обсерваторії, друкарні та медичного факультету.

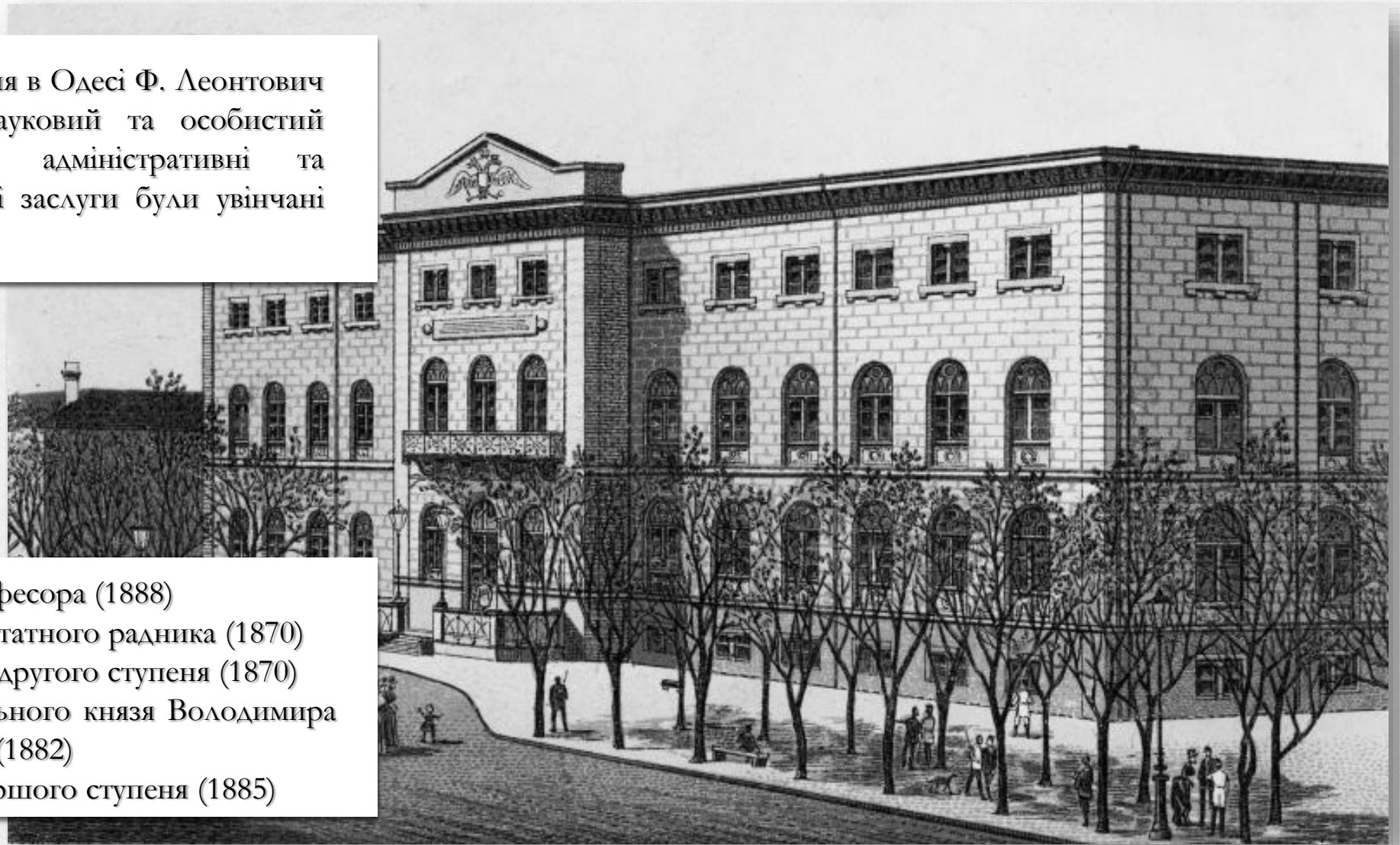

За часів ректорства Леонтовича професорами Одеського університету стали всесвітньо відомі : І. І. Мечников, І. М. Сеченов, О. О. Ковалевський, В. Ягич, Б. Богішич, В. І. Григорович, Ф. І. Успенський.

За часи перебування в Одесі Ф. Леонтович набув великий науковий та особистий авторитет. Його адміністративні та науково-педагогічні заслуги були увінчані званням:

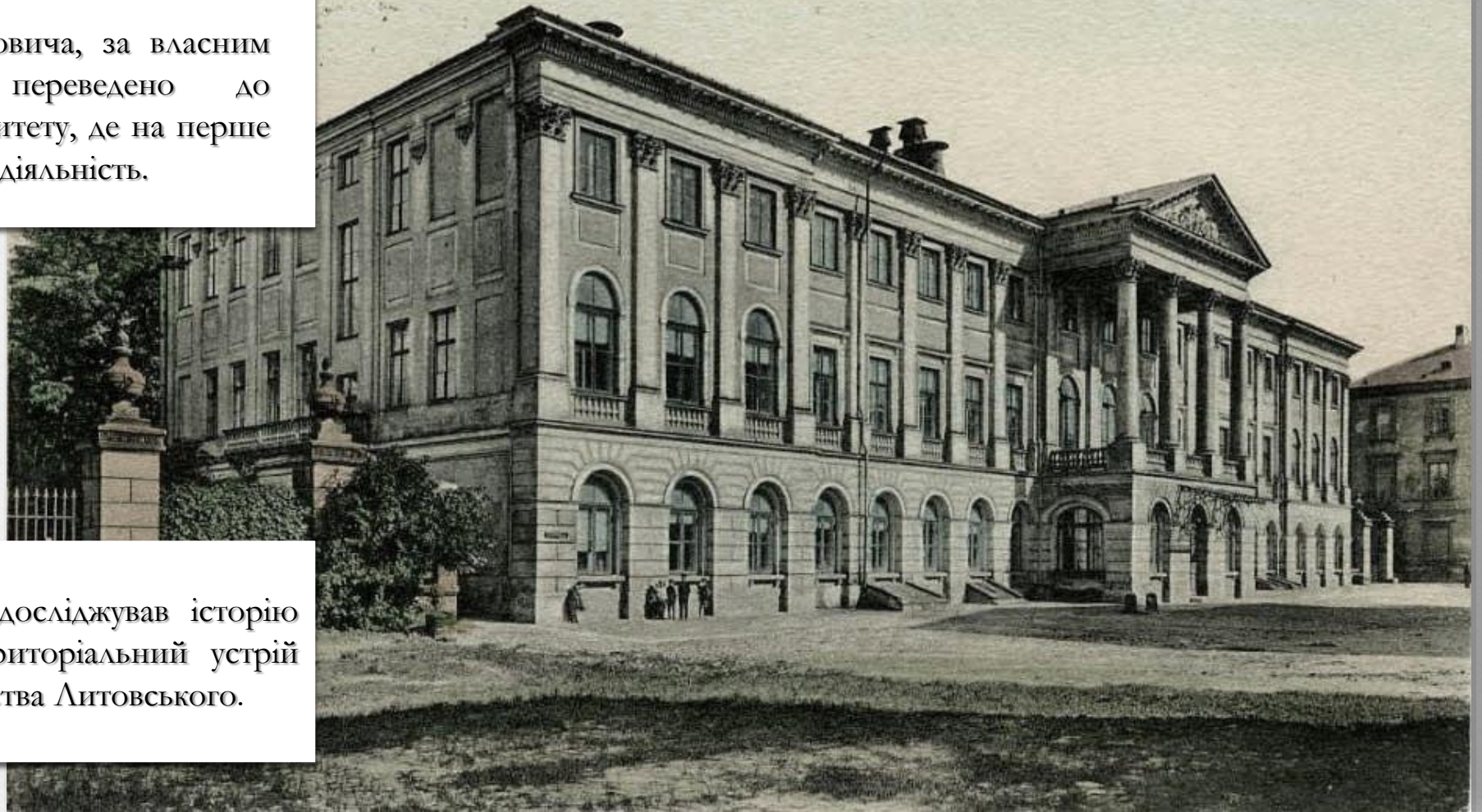
- Заслуженого професора (1888)
- Чином дійсного статного радника (1870)
- Орденами Ганни другого ступеня (1870)
- Св. Рівноапостольного князя Володимира третього ступеня (1882)
- Св. Станіслава першого ступеня (1885)

WARSZAWA. Uniwersytet.

VARSOVIE. l'Université.

У 1892 р. Ф. Леонтовича, за власним бажанням, було переведено до Варшавського університету, де на перше місце вийшла наукова діяльність.

У численних працях досліджував історію селянства, шляхти, територіальний устрій земель Великого князівства Литовського.

Праці Ф. І. Леонтовича

Наукова спадщина нараховує біля 80 праць. Вони складаються з двох основних груп: дослідження історії права давніх слов'ян та Київської Русі та історії права Великого князівства Литовського.

Леонтович Ф. И. Задружно-общинный характер политического быта древней России / Ф. И. Леонтович // Журн. м-ва нар. просвещения. – 1874. – Июнь (№ 6), - Отд. II. – С. 201-224 ; Июль (№ 7), - Отд. II. – С. 120-151 ; Авг. (№ 8), - Отд. II. – С. 194-233.

Леонтович Ф. И. Очерки истории литовского-русского права. Образование территории литовского государства / Ф. И. Леонтович. – СПб. : Тип. В. С. Балашева, 1894. – 393 с.

Шифр : 162/70

АДАТЫ КАВКАЗСКИХЪ ГОРЦЕВЪ.

МАТЕРИАЛЫ ПО ОБЫЧНОМУ ПРАВУ
СЪВЕРНАГО И ВОСТОЧНАГО
КАВКАЗА.

И.
ВЫПУСКЪ ПЕРВЫЙ.

Предисловіе. — Отдѣлъ I. Первониси Кавказскаго горскаго управленія по со-
бытію свидѣній объ адатахъ. — Отдѣлъ II. Адаты черкесъ бывшей Черно-
морской линіи. — Отдѣлъ III. Адаты черкесъ Кубанской области. — Отдѣлъ IV.
Адаты горцевъ Терской области — абхазцевъ и абжарцевъ.

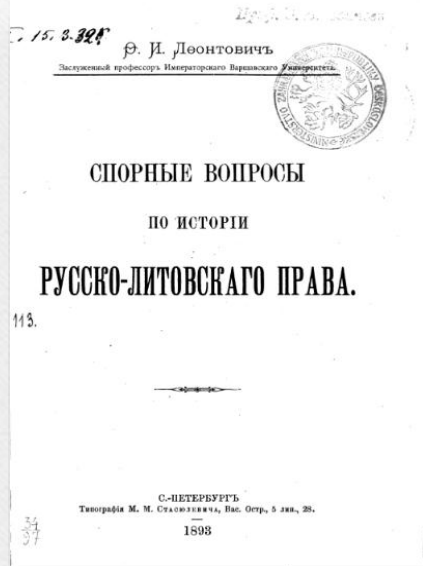
Ф. И. Леонтовича.
орд. крест. Им. св. ульян.

ОДЕССА.
ТИП. П. А. ЗЕЛЕНАГО (б. г. ГАРРИХА), ПРАВИЦІЙ ПЕРЫЛОЖЪ, ДОМЪ № 3.
1882.
Ал.

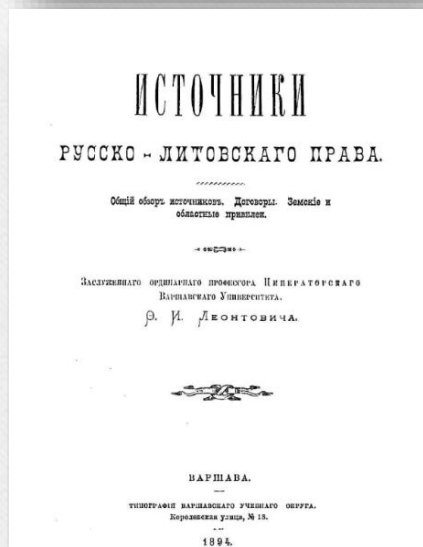
Леонтович Ф. И. Адаты кавказских горцев.
Материалы по обычному праву Северного и
Восточного Кавказа / Ф. И. Леонтович. — Одесса :
тип. П. А. Зеленого. — 1882. — Вып. 1. — 270 с.

Шифр : 162/91

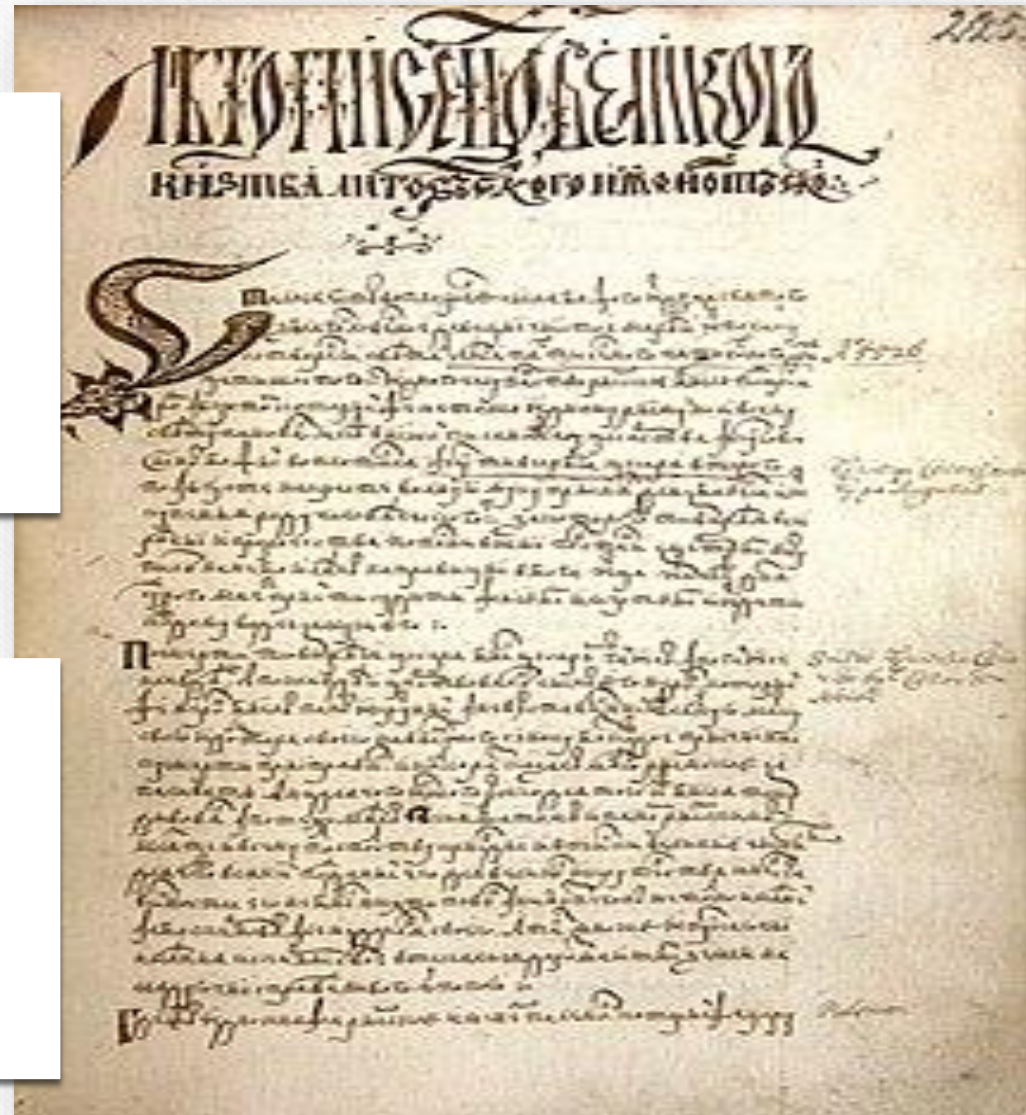
Леонтович Ф. И. Спорные вопросы по истории русско-литовского права / Ф. И. Леонтович. – СПб. : Тип. М. М. Стасюлевича, 1893. – 58 с.

Шифр : 162/58

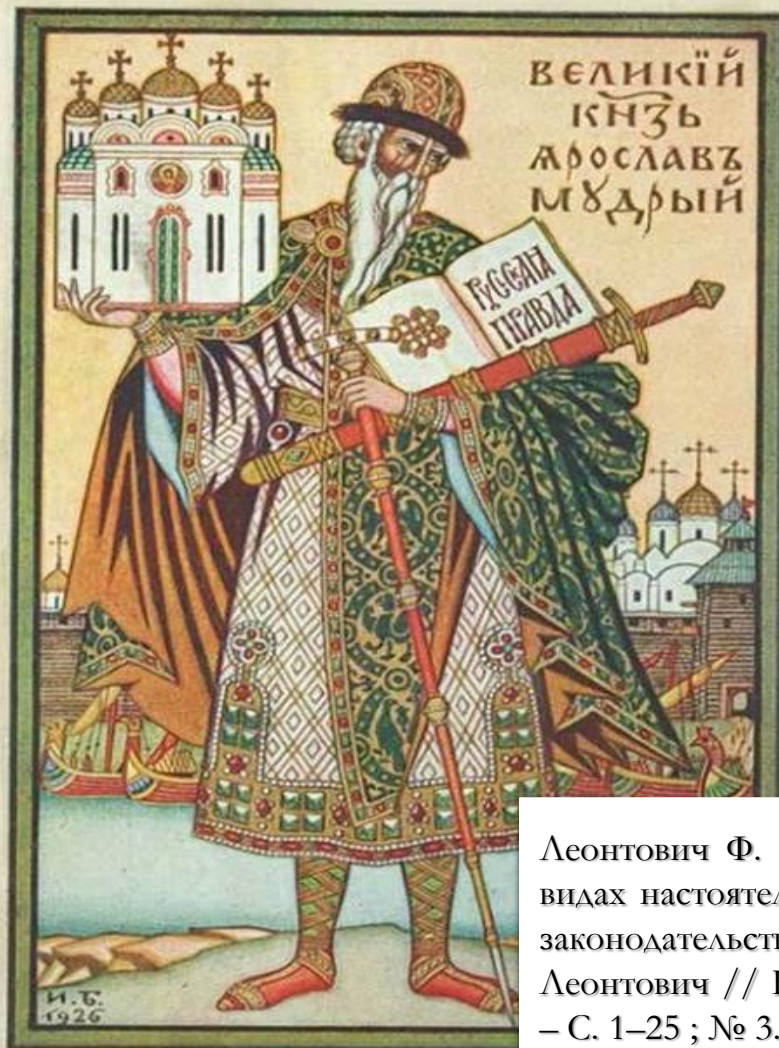
Леонтович Ф. И. Источники русско-литовского права. Общий обзор источников. Договоры. Земские и областные привилегии / Ф. И. Леонтович. – Варшава, 1894. – 71 с.

Шифр : 161/86

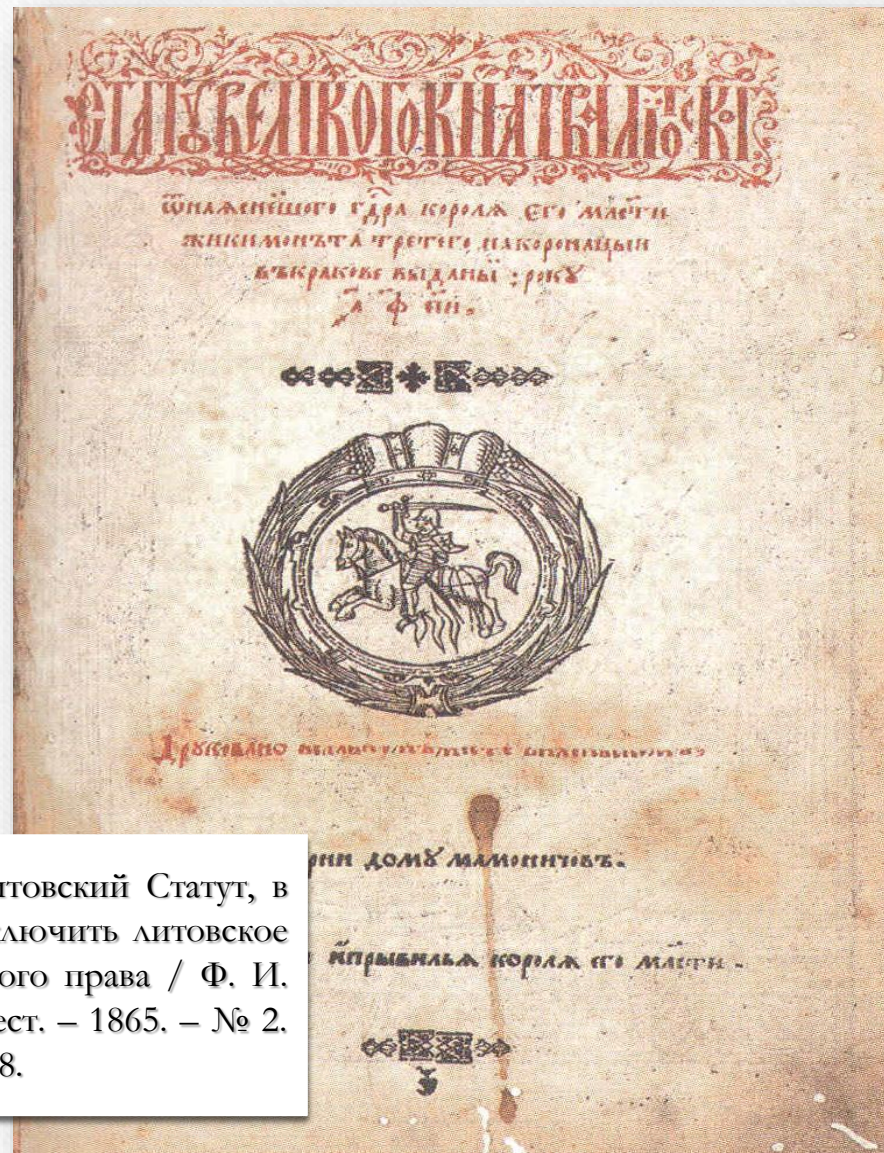

Леонтович Ф. И. Крестьяне юго-западной России по литовскому праву XV–XVI ст. / Ф. И. Леонтович // Киевские универ. извест. – 1863. – № 10. – Отд. II. – С. 1–48 ; № 11. – Отд. II. – С. 1–40.

J. Billbine.

Леонтович Ф. И. Русская Правда и Литовский Статут, в видах настоятельной необходимости включить литовское законодательство в круг истории русского права / Ф. И. Леонтович // Киевские университ. извест. – 1865. – № 2. – С. 1–25 ; № 3. – С. 1–31 ; № 4. – С. 1–38.

Леонтович Ф. И. О значении верви по Русской Правде и Полицкому статуту, сравнительно с задругою юго-западных славян / Ф. И. Леонтович // Журн. м-ва народ. просвещения – 1867. – № 4. – Отд. II, С. 1–19.

Шифр : 6/36807

Леонтович Ф. И. Бояре и служилые люди
в литовско-русском государстве / Ф. И.
Леонтович // Журн. м-ва юстиции. –
1907. – № 5. – С. 222-292 ; № 6. – С. 192–
264.

Леонтович Ф. И. К вопросу о происхождении семьи вообще и о ее организации по древнему русскому праву/ Ф. И. Леонтович // Журн. м-ва. юстиции. – 1900. – № 6. – Отд. II. – С. 1–45.

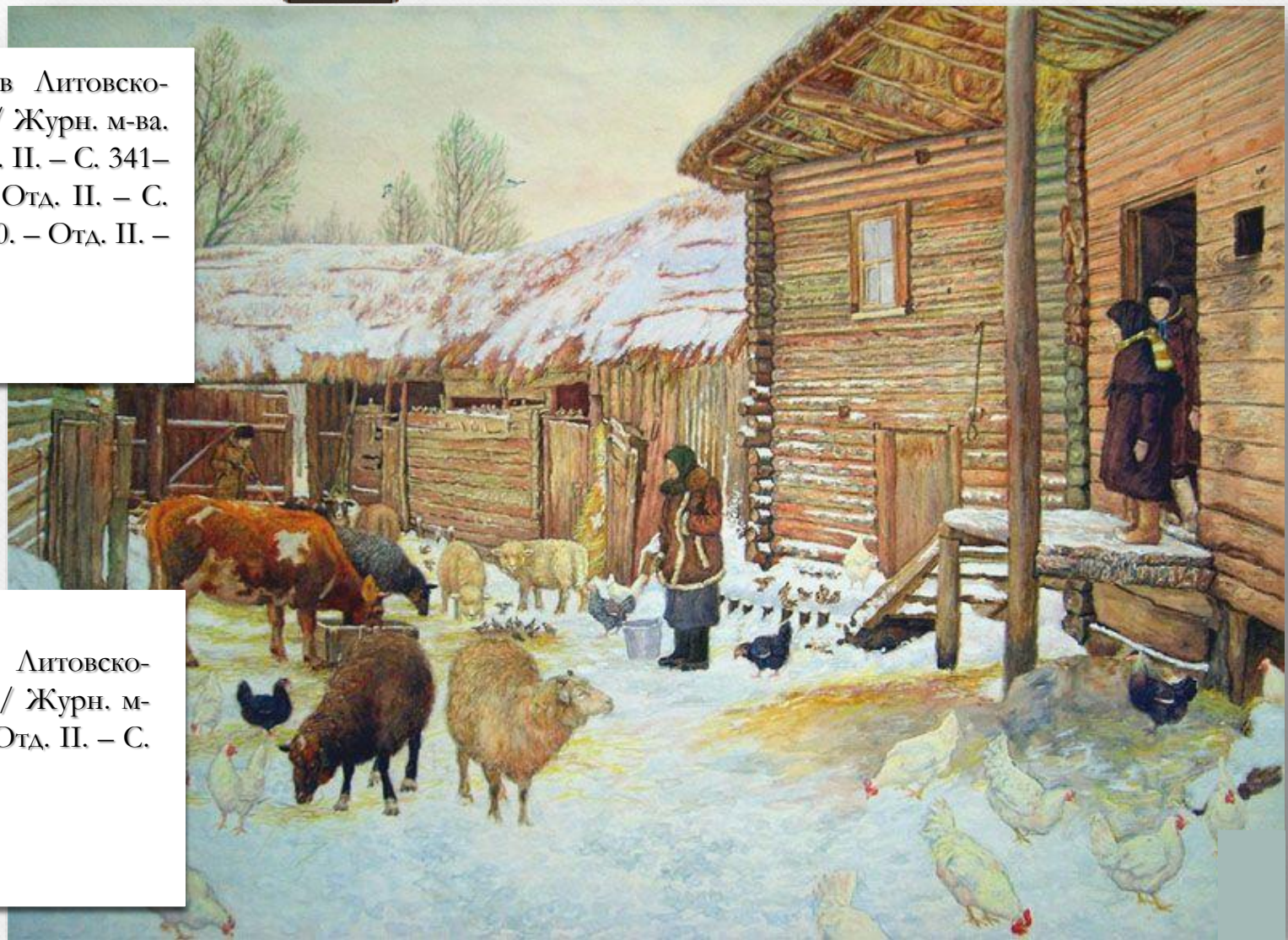

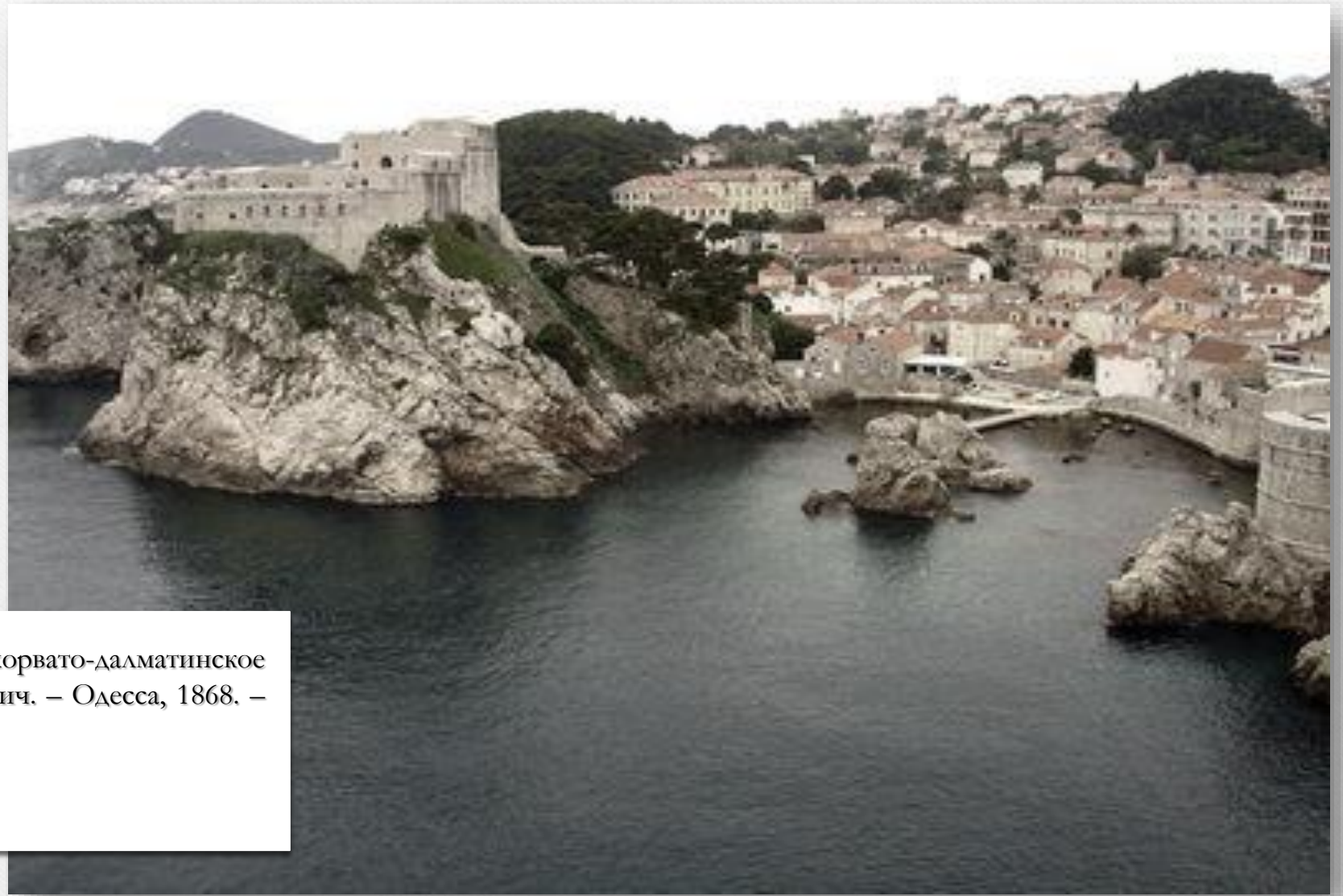
Леонтович Ф. И. Крестьянский двор в Литовско-русском государстве / Ф. И. Леонтович // Журн. м-ва. народ. просвещения. – 1896. – № 2. – Отд. II. – С. 341–382 ; № 3. – Отд. II. – С. 1–43 ; № 4. – Отд. II. – С. 201–242 ; № 7. – Отд. II. – С. 96–125 ; № 10. – Отд. II. – С. 173–203 ; № 12. – Отд. II. – С. 153–192.

Шифр : 79/592

Леонтович Ф. И. Крестьянский двор в Литовско-русском государстве / Ф. И. Леонтович // Журн. м-ва. народ. просвещения. – 1897. – № 4. – Отд. II. – С. 408-462 ; № 5. – Отд. II. – С. 1–43.

Шифр : 79/592

Леонтович Ф. И. Древнее хорвато-далматинское законодательство /Ф. И. Леонтович. – Одесса, 1868. – 155 с.

Шифр : 164/100

Леонтович Ф. И. Старый земский обычай /Ф. И. Леонтович // Тр. 6-о Археолог. съезда. – Одесса, 1889. – Т. 4. – С. 111–270.

Шифр : 159/98

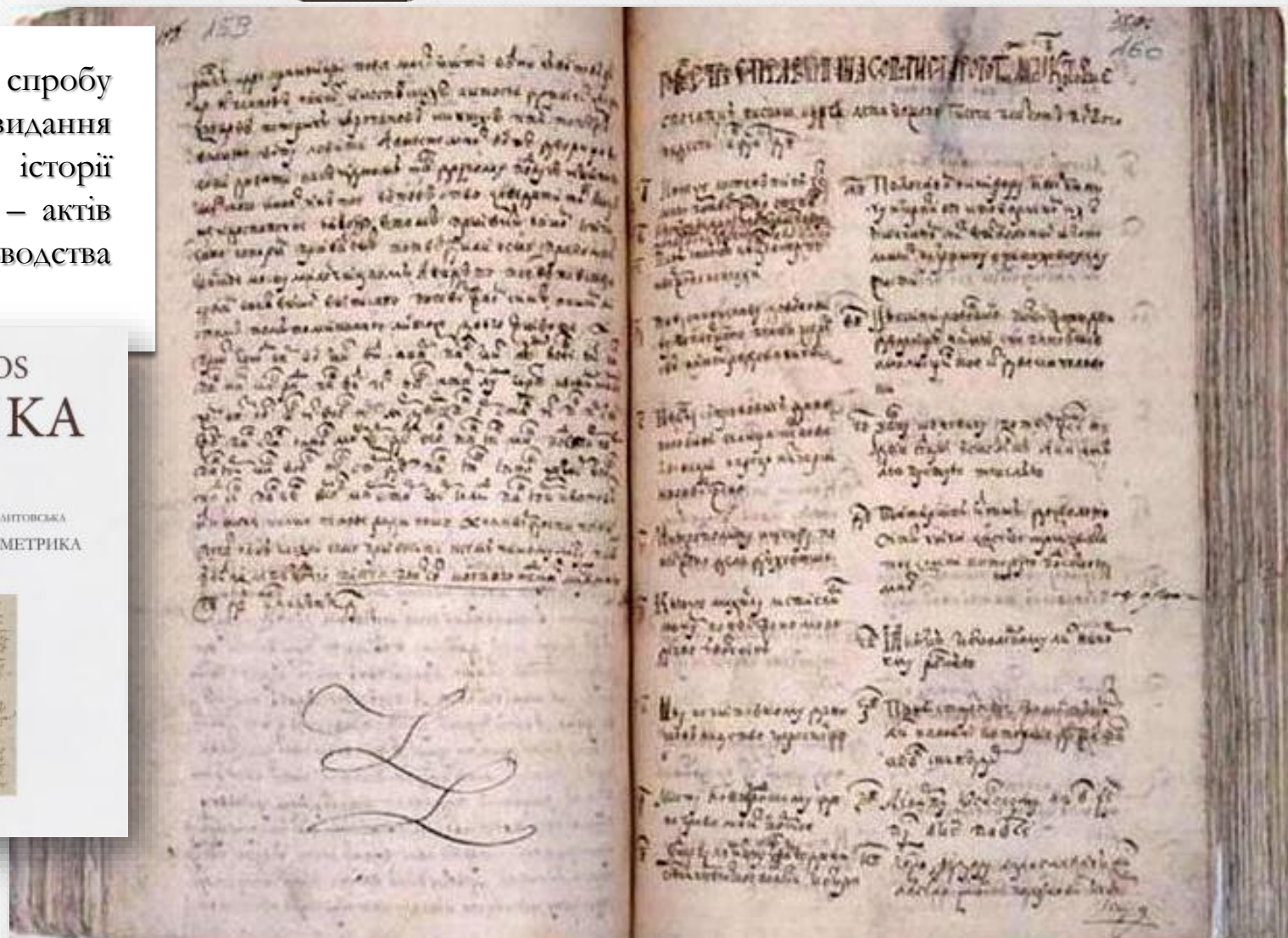
Федір Іванович першим здійснив спробу часткового археографічного видання найважливішого джерела з історії Великого Князівства Литовського – актів Литовської метрики, діловодства великокнязівської канцелярії.

LIETUVOS
METRIKA
(1547)

LITHUANIAN
METRICA

ЛИТОВСЬКА
МЕТРИКА

Нагороди Леонтовича Ф. І.

- Орденом Ганни II ст. (1870) ;
- Орденом Св. Рівноапостольного князя Володимира III ст. (1882) ;
- Орденом Св. Станіслава I ст. (1885);
- Срібною медаллю Уваровської премії (1894)

Леонтович Ф. І. Очерки истории литовско-русского права /
Ф. И. Леонтович. – Спб. : Тип. Балашева и К°, 1894. – Вып.
1. Образование территории Литовского государства. – 393 с.

Шифр : 162/70

WARSZAWA. Uniwersytet.

VARSOVIE. l'Université.

Науковий та особистий авторитет дозволив Ф. Леонтовичу відіграти провідну роль у заснуванні в 1901 р. Товариства історії, філології і права при Варшавському університеті. Професор розробив статут, став головою, а згодом першим і єдиним почесним членом товариства. Але за станом здоров'я змушений був написати рапорт про відставку.

Ф. І. Леонтович помер 21 грудня 1910 р.

Основні праці про життя та наукову діяльність Ф. І. Леонтовича:

Михайлюк Ю. М. Формування шляхетського стану в Великому князівстві Литовському в трактуванні Ф. Леонтовича / Ю. М. Михайлюк // *Young Scientist*. – 2016. – Вип. 3 (30). – С. 325–329.

Бондарук Т. І. Західноруське право : дослідники та дослідження / Т. І. Бондарук. – Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. – С. 37–45.

Ворончук І. Леонтович Ф. І. / І. Ворончук // *Українські архівісти : Бібліографічний довідник*. – Вип. 1. – Київ, 1999. – С. 191–194.

Тарановский Ф. В. Библиография трудов Ф. И. Леонтовича / Ф. В. Тарановский // *Записки Общества истории, филологии и права при Варшавском университете*. – Варшава, 1909. – Вып. 4. – С. 1–5.

Яценко В. Я. Монографія Д. Я. Самоквасова «Древние города России» (1873 р.) у світлі критики Ф. І. Леонтовича / В. Я. Яценко // Універсум історії та археології. – 2021. – Т. 4 (29), Вип. 1. – С. 121–135.

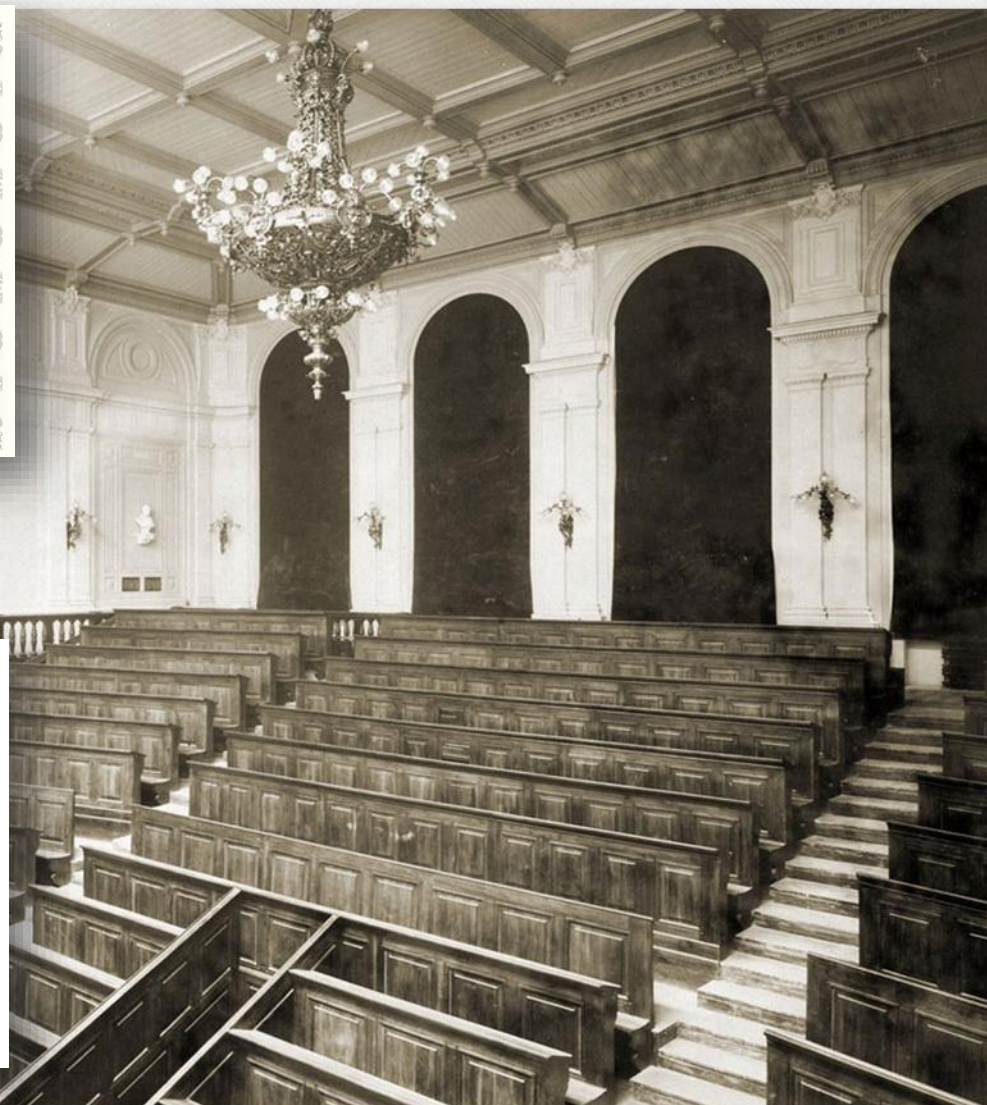
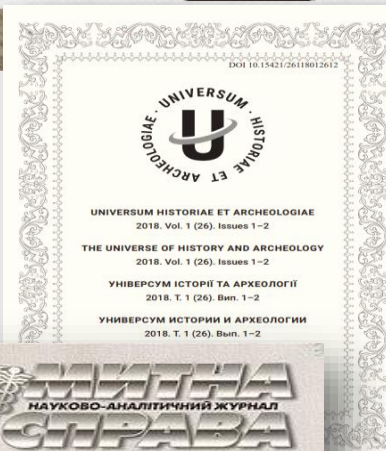
Шифр : 217/1413

Гетьман А. Н. Вклад Ф. І. Леонтовича в разработку методологических проблем историко-юридических исследований / А. Н. Гетьман // Митна справа : наук.-аналіт. журн. – 2004. – № 6. – С. 53–57.

Шифр : 207/1511

Чукаева В. О. Питання монгольських впливів на право Московської держави XVI-XVII століть у студіях Ф. І. Леонтовича / В. О. Чукаева // Вісн. Дніпропетров. ун-ту: Серія: Історія та археологія. – 2004. – Вип. 12. – С. 73–75.

Шифр : 217/1413

Музиченко О. Є. Історик Ф. І. Леонтович (1833-1910) : життя та наукова діяльність / О. Є. Музиченко. – Одеса, 2005. – 205 с.

Шифр : 152/3443

Музичко О. Є. Федір Іванович Леонтович (1833–1910) : Біобібліографічний покажчик / О. Є. Музичко. – Одеса : ОНУ, 2005. – 148 с.

Шифр : 152/3438

Музичко О. Є. Висвітлення творчості Ф. І. Леонтовича в історіографії / О. Є. Музичко // Південний архів. Історичні науки : зб. наук. праць / гол. ред.: В. М. Дарієнко. – Херсон, 2003. – Вип. 10. – С. 31-36

Шифр : 79-а/6818

Музичко О. Є. Дослідження Ф. І. Леонтовича в галузі іудаїки / О. Є. Музичко // Зап. іст. ф-ту. – 2004. – Вип. 15. – С. 466–474.

Шифр : 81/1251

Музичко О. Є. Внесок Ф. І. Леонтовича у розробку теоретичних проблем історичної науки / О. Є. Музичко // Зап. іст. ф-ту. – 2003. – Вип. 14. – С. 248–261.

Шифр : 81/1251

15
12072

ПРОФЕСОРИ
ОДЕСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Т. 1: РЕКТОРИ (1865–2020)

Професори Одеського національного університету імені І. І. Мечникова : біогр. довід. : у 2 т. / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; голов. ред. І. М. Коваль. – Одеса : ОНУ, 2020. – Т. 1 : Ректори (1865–2020). – 160 с.

Шифр : 15/12072

